

PLAN- OG DESIGNKONKURRANSE: TRERIKSRØYSA - ØVRE PASVIK NASJONALPARK

DRONNINGA LANDSKAP
20. OKTOBER 2025

INNHALDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	3
INFOPUNKT GJØKEN	4
SKOGSVEIEN MOT GRENSEFOSS	6
PARKERINGSPLASSEN VED GRENSEFOSS	7
TURVEIEN GRENSEFOSS - TRERIKSRØYSA	11
TRERIKSRØYSPLATAET	13

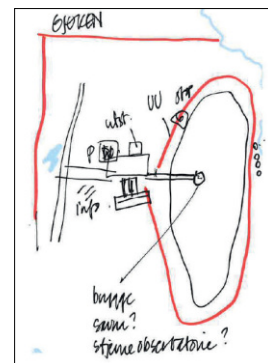
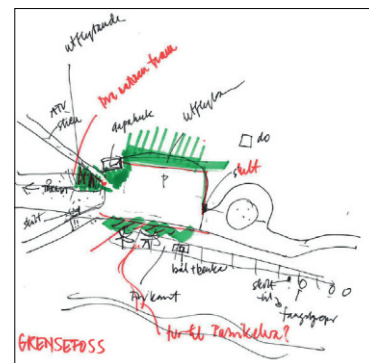
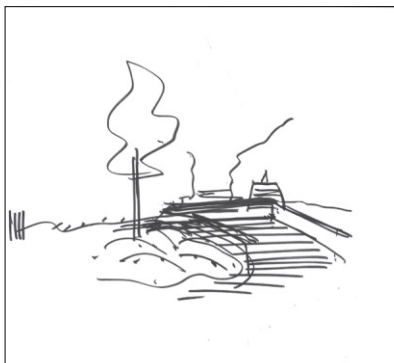
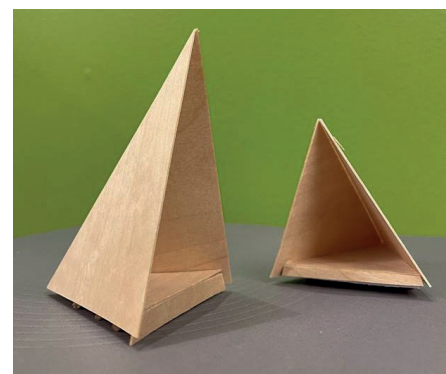
INNLEDNING

Vårt forslag til plan- og designkonkurransen for Treriksrøys-platået tar utgangspunkt i oppdragsgivers mål om å utvikle et helhetlig, lavmælt og funksjonelt publikumsanlegg som ivaretar naturverdier, kulturhistorie og opplevelseskvaliteter. Vi ønsker å skape en løsning som leder ferdselen på en tydelig og trygg måte, reduserer risiko for grenseoverskridelser, beskytter naturgrunnlaget og samtidig åpner for gode naturopplevelser og rekreasjon.

MOTTO: LAVMÆLT

Forslaget bygger på en dyp forståelse av områdets særegne beliggenhet og verneformål. Vi kombinerer robuste, enkle og vedlikeholdsvennlige tiltak på selve platået med konkrete forbedringer langs adkomstveien og turveien. Tiltakene har et lavmælt formspråk som er tilpasset landskapet, skjerner den sårbare naturen og styrker identiteten til Øvre Pasvik nasjonalpark.

Presentasjonen av forslaget følger reisen vi selv gjorde til Øvre Pasvik i september: fra tiltakene ved Infopunkt Gjøken, videre langs skogsveien, via parkeringsplassen ved Grensefoss og turveien til Treriksrøysa – før vi til slutt ankommer selve Treriksrøysa.

Et lite utdrag fra skisser og modeller som er laget under befaring og i arbeidet med prosjektet.

Oversiktskartet viser turen fra Kirkenes, via NIBIO Svanvik og Infopunkt Gjøken til parkeringsplass Grensefoss. Stiplet linje viser gåturen til Treriksrøysa. Alle disse stedene er viktige punkt for informasjon og opplevelser.

INFOPUNKT GJØKEN

Informasjonspunkt Gjøken ivaretar og formidler allerede natur- og kulturarven i Øvre Pasvik nasjonalpark på en god måte. Naturstien rundt Steintjønna er et fint lavterskel-tiltak med en lett tilgjengelig sti og formidling av kulturhistorie underveis. Noen små tiltak kan vurderes for å heve opplevelsesverdien ytterligere:

FORSLAG TIL TILTAK:

Universell sti rundt Steintjønna:

Vi foreslår å utvide stien rundt Steintjønna slik at den er universelt utformet. Små grep skal til: det kan gjøres med bordganger/klopper i de våte partiene og ved berg, samt grus eller barkdekke på egnede partier. Det kan videre settes opp ytterligere skilting langs løypa, blant annet om barkuttak, som det finnes rester av på stedet.

Illustrasjon av universelt utformet gangsti rundt Steintjønna.

Plan over universell turvei og informasjonspunkter underveis. Forslag til brygge

Lang brygge for himmelkontakt:

Øvre Pasvik nasjonalpark er sertifisert som DarkSky park. Vi foreslår en ny lang brygge ut i Steintjønna, slik at man kommer ut i vannrommet uten å bli våt. Brygga kan benyttes til bading og stjerneetting, eller opplevelse av nordlyset. Eller til meditasjon.

Ny brygge i Steintjønna kan legge til rette for sterke stjernehimmel-opplevelser.

Brygga egner seg også for bading og meditasjon.

SKOGSVEIEN MOT GRENSEFOSS

Den 19 kilometer lange skogsveien til parkeringsplassen ved Grensefoss går gjennom variert natur. Langs strekningen finnes noen veikryss, hvor det er behov for tydeligere skilting uten for mye informasjon som gjør at en må stoppe og lese skiltene. Skogsveien "eser ut" på enkelte steder der det har vært hull i veien. Dette gjør at veien blir unødvendig bred og "spiser" av naturen i kantene.

FORSLAG TIL TILTAK:

Skilting – rett info til rett tid:

Det bør etableres en gjennomtenkt, klar og tydelig skilting mot Grensefoss/Treriksrøysa. Skiltene bør plasseres samlet og oversiktlig på én side av veien i tilknytning til veikryss. Informasjonen bør være enkel og lett å lese. Regler som gjelder i grensesonen må komme tydelig fram før man ankommer Grensefoss.

Oppstramming av kryss og vei:

Videre anbefales en oppstramming av kryssene, særlig der de i dag fremstår utflytende. Dette kan løses ved å trekke kantene tydeligere opp og tilbakeføre vegetasjon, slik at veistrukturen blir mer ryddig og man unngår slitasje på den sårbare naturen.

Foto ved veikrysset ved Nyrudveien. Her bør det være tydelig skilting mot parkeringsplassen på Grensefoss, samt et enkelt skilt med grenseregler. Krysset kan også med fordel strammes opp.

Foto viser eksempel på områder hvor det kan skiltes tydeligere, og hvor veien kan strammes opp.

PARKERINGSPLASSEN VED GRENSEFOSS

Grensefoss er startpunktet for fotturen til Treriksrysa, med informasjon, parkering, toalett, gapahuk, bål plass og sitteplasser. Området oppleves i dag uoversiktlig og utflytende, med uklare og utflytende grenser for parkering, ferdsel og turstart. Mange spredte skilt og mye informasjon skaper et rotete inntrykk. Stien mot Treriksrysa er lite synlig bak gapahuken. Sikten fra vaktårnet må opprettholdes for sikkerhet. Det er knyttet spesielle regler for stedet, med blant annet fotoforbud mot vaktårnet og forbud mot droner - dette gjelder hele parkeringsplassen. Skilt med denne informasjonen er imidlertid synlig først når man nærmer seg stien.

FORSLAG TIL TILTAK:

Oppstramming av kjøre- og parkeringsmønster:

Vi foreslår en tydeligere organisering av kjøre- og parkeringsmønsteret, der parkeringsplassene samles i nord og dagens rundkjøringsprinsipp videreføres. Overflødige grusarealer revegeteres med stedegne arter for å trekke naturen inn på parkeringsplassen. All parkering plasseres innenfor frisisiktsone. Det vil fortsatt være romslig plass for å snu, selv for store kjøretøy.

Tydeligere start på turveien:

I området mot turveien til Treriksrøysa revegeteres det i kantene, slik at turveien forlenges inn mot parkeringsplassen og starter ved informasjonspunktet. Slik blir startpunktet for turen både tydelig og inviterende. Det etableres et område for vegetasjon mellom kjøreareal og informasjonsplassen, slik at det skapes en buffer mellom turgåere og kjøretøy, og gapahuken blir liggende i skogen, snarere enn på parkeringsplassen.

Foto viser eksempel på områder hvor det kan skiltes tydeligere, og hvor veien kan strammes opp.

Landskapsplan av ny situasjon for parkeringsplassen ved Grensefoss.

Informasjonspunkt ved gapahuken:

Foran gapahuken etableres et informasjonspunkt med informasjonsskilt (Nasjonalpark-skilt) på veggen av gapahuken. Det foreslås et opplysningsskilt (Nasjonalpark-skilt) med henvisning til turveiens startpunkt. Plassen kan ytterligere markeres med et natursteinsdekke av lokal stein.

Oppgradering av bålplassen:

Vi foreslår en oppgradering av bålplassen med en lokalt tilvirket bålpanne i cortenstål, slik som den ved Infopunkt Gjøken, samt flere benker, slik at det blir plass til flere.

Gapahuken – tiltak:

Kledningen bør kuttes i en rett linje mot terrenget, slik at den får et renere uttrykk. Terreng senkes for å unngå skade på kledningen.

Illustrasjonen viser hvordan plassdannelsen og startpunktet til Treriksrøysa kan bli. Det er nye skilt på gapahuken, ny bålpanne med benker rundt, og mer vegetasjon.

Skiltplan for Grensefoss.

TURVEIEN GRENSEFOSS - TRERIKSRØYSA

Turveien fra Grensefoss til Treriksrøysa er ca. 5 km lang og går gjennom et snilt terreng med variert natur bestående av vekselvis våtmark og myr, og tørre partier med gammel furuskog og blokkmark. Turveien er tilrettelagt for kjøring med ATV, blant annet med treklopper i våte områder. Flere steder er det imidlertid lagt plastnetting og sandposer som midlertidige tiltak for bedre fremkommelighet. Disse plastløsningene er uheldige for den sårbare naturen. Den siste kilometeren opp mot Treriksrøysa er brattere og går i steinrøys; dette partiet er utilgjengelig for ATV, og kan være vanskelig for noen å gå på.

Selv om turveien byr på variasjoner, kan den likevel fremstå som noe montom og lang der man som besøkende mister oppfatningen om avstand og nærhet til grensen.

FORSLAG TIL TILTAK:

Milepæler:

Vi foreslår å etablere fire milepæler langs turveien, omtrent én for hver kilometer. Her kan det settes opp et «naturskilt» (Nasjonalpark-skilt) med informasjon om gjenværende avstand til Treriksrøysa, et forenklet kart som viser avstand til grensen. Det kan gjerne også være en kort beskrivelse av nærliggende natur, for eksempel elver og myrer, urskog eller utvalgte arter som ses på det aktuelle punktet. Dette vil både gjøre turvegen mer oversiktlig og øke opplevelsesverdien. På utvalgte steder kan det også plasseres en benk som gir mulighet for hvile underveis.

Kartet viser turveien fra Grensefoss til Treriksrøysa med de foreslåtte milepælene underveis.

Opprydding og utbedring av sti:

Turvegen har behov for enkelte utbedringer, særlig på kloppene gjennom våtmarkspartiene. Det bør være mulig å gå inn til Treriksrøysa uten å vasse i dypt vann.

På deler av strekningen ligger kloppen under vann. Dette bør utbedres, slik at man kan gå mer tørrskodd.

Naturvennlige materialer:

Alt plastmateriale bør fjernes for å unngå forurensning i den sårbare naturen. Det bør benyttes bare naturvennlige materialer.

Tilrettelegging med plast brytes ned til mikroplast, og bør fjernes før det blir et problem. Ved utbedring bør det benyttes naturvennlige materialer.

Rydding/ordning av stein:

I det siste, ulendte partiet opp mot Treriksrøysa bør steinene ordnes og flyttes, slik at gangveien blir mer intuitiv, enklere og tryggere for turgåere.

Den siste delen av turveien er steinete, og bør ordnes for enklere adkomst.

TRERIKSRØYSPLATÅET

Treriksrøysplatået ligger luftig og solrikt, omgitt av store furuer – særlig på norsk side. Hele området fremstår imidlertid nedslitt/ nedtråkket, helt inn på de bevaringsverdige furustammene. Skiltene er mange og uoversiktlig plassert. Flere av skiltene har mye tekst på ulike språk, og gitt plasseringen virker dette forvirrende og gir et rotete inntrykk.

Dagens møblering fremstår lite organisert. Gapahuken har et «skjevt» preg der den ligger alene, og er ofte "okkupert" av de militære, noe som gjør at mange turgåere ikke tar den i bruk. Plasseringen er likevel naturlig. Toalettbygget er slitent og trenger oppgradering, men ligger gunstig til, litt unna oppholdsarealene. Det er klare regler for hvor man kan bevege seg og ikke på platået, men dette er ikke intuitivt i dagens situasjon.

FORSLAG TIL TILTAK:

Oppstramming og tilrettelegging:

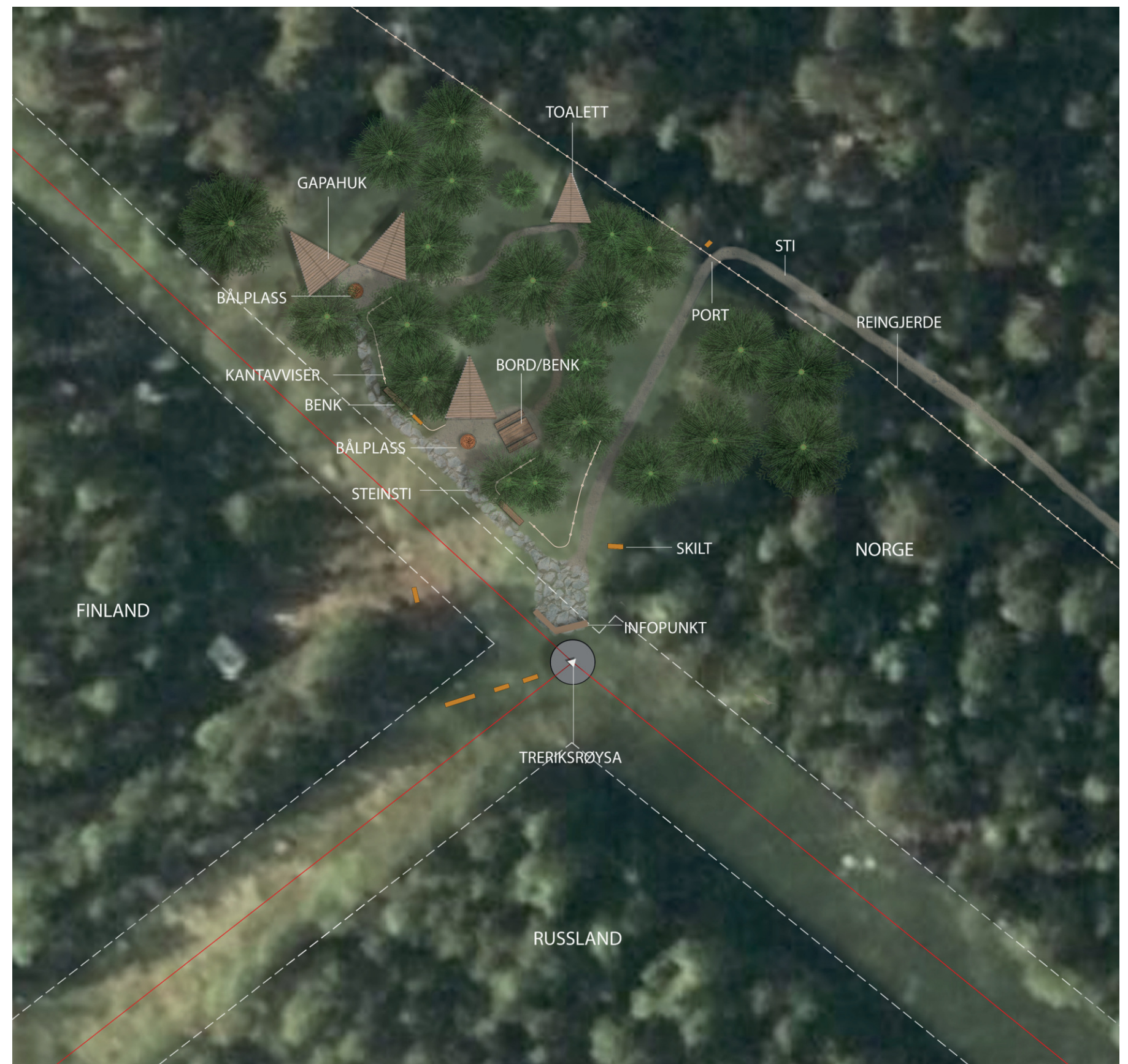
Ferselsområdet på platået tydeliggjøres ved å ordne steinene på stedet, slik de brukes som tråkkheller og kanter for å hindre ferdsel mot sonen rundt furutrærne.

Platået deles inn i 3 soner:

Utsiktspunkt ved Treriksrøysa samt to oppholdssoner tilrettelagt for opphold.

Tydelig sti:

Vi foreslår en tydeligere sti fra porten i reingjerdet og rett mot Treriksrøysa, selve turmålet, slik at det blir naturlig å gå dit først, før man går videre mot platået.

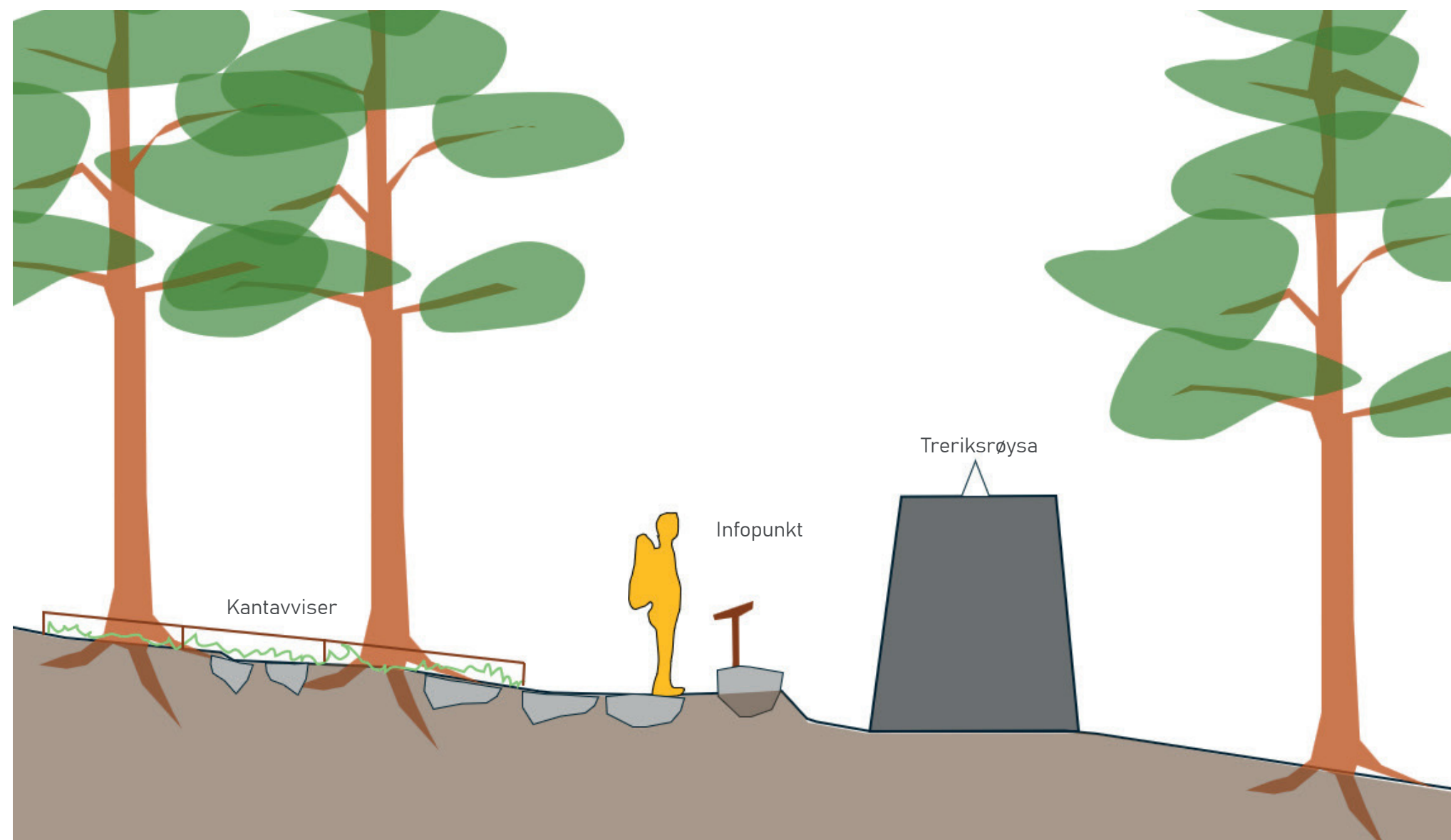
Landskapsplan for Treriksrøysa.

Nytt infopunkt:

Vi foreslår å etablere et nytt infopunkt foran Treriksrøysa som blir et naturlig utsiktspunkt og fotopunkt. Plassen får rekkverk mot Treriksrøysa med integrerte informasjonsskilt, gjerne kombinert med lokal stein. Dette vil fungere som en naturlig blokkering mot at man vandrer rundt Treriksrøysa (som er strengt forbudt).

Beskyttelse av furuene:

Stien tydeliggjøres med et lavt gjerde eller kantavviser, kombinert med blokkstein og benker, mellom gangareal og trærne. Det bør vurderes å revegetere med stedegen mose, lyng og (etter hvert) lav rundt trærnes rotsoner og i sårbare områder, for å gi området det opprinnelige frodige preget tilbake. Tilpasses på stedet.

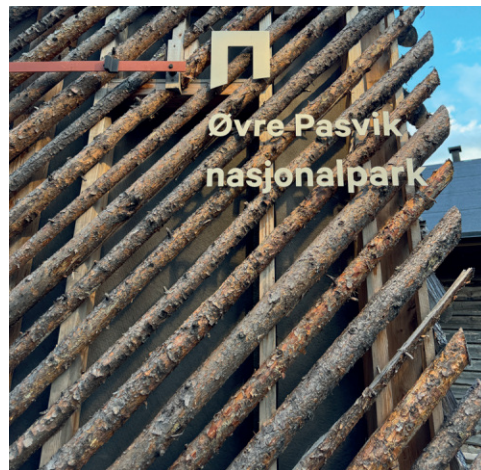
Snitt av Treriksrøysa ved den nye plattformen.

Eksisterende
situasjon

Illustrasjon av Treriksgrensa og det nye infopunktet. Skiltene i grensen (på norsk side) er flyttet. Gangarealet er tilrettelagt for ferdsel og rotsonene til furuene.

Nye gapahuker:

Vi foreslår nye, stedstilpassede gapahuker til Treriksrøysa, bygd på lokale byggetradisjoner men med en ny vri: gapahuker med trekantet form, egnet for opphold og oppbevaring av ryggsekker og ved. Med panel med halvklyvvinger og med plass til vedoppbevaring.

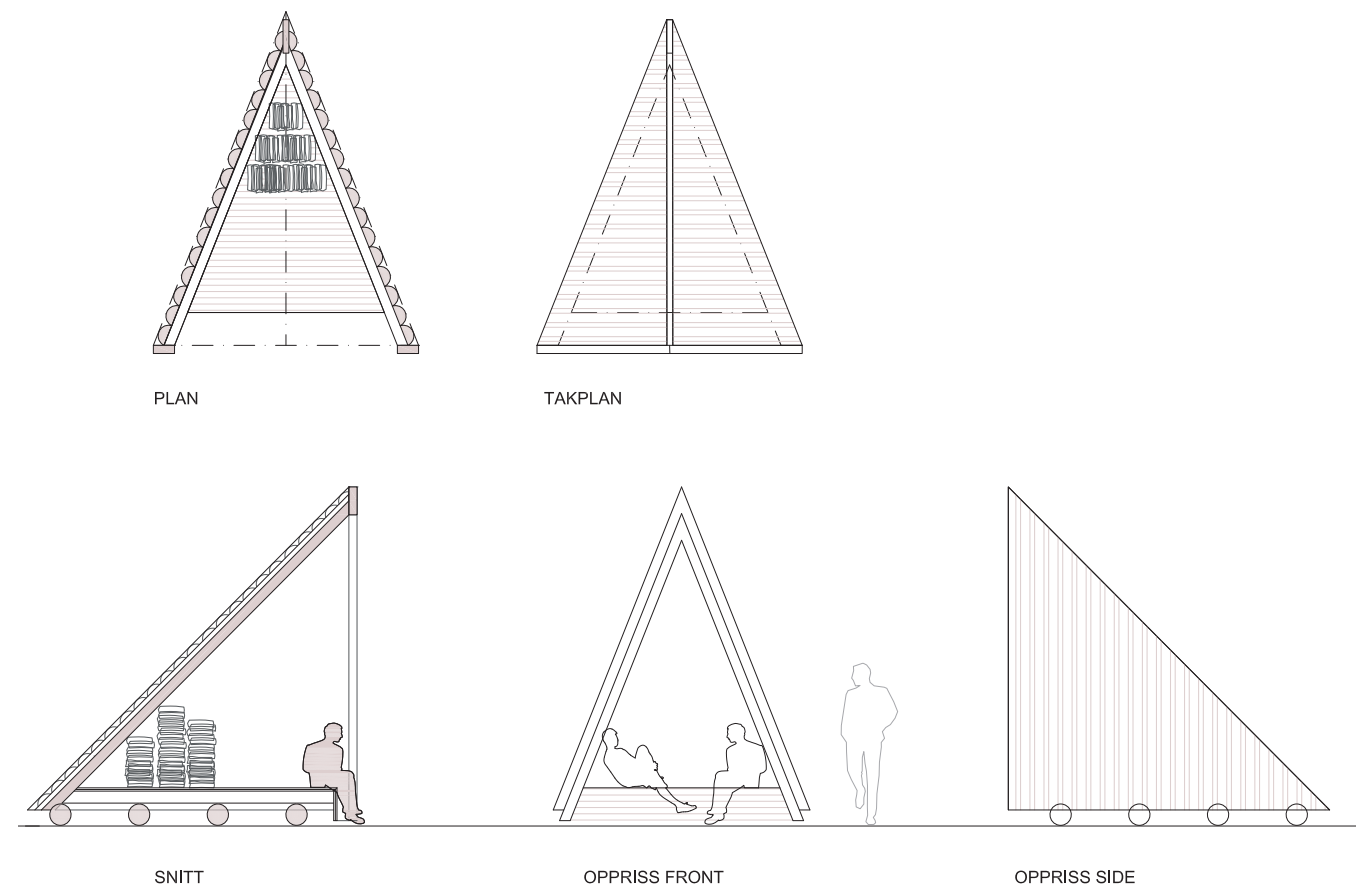

Plassering i tun:

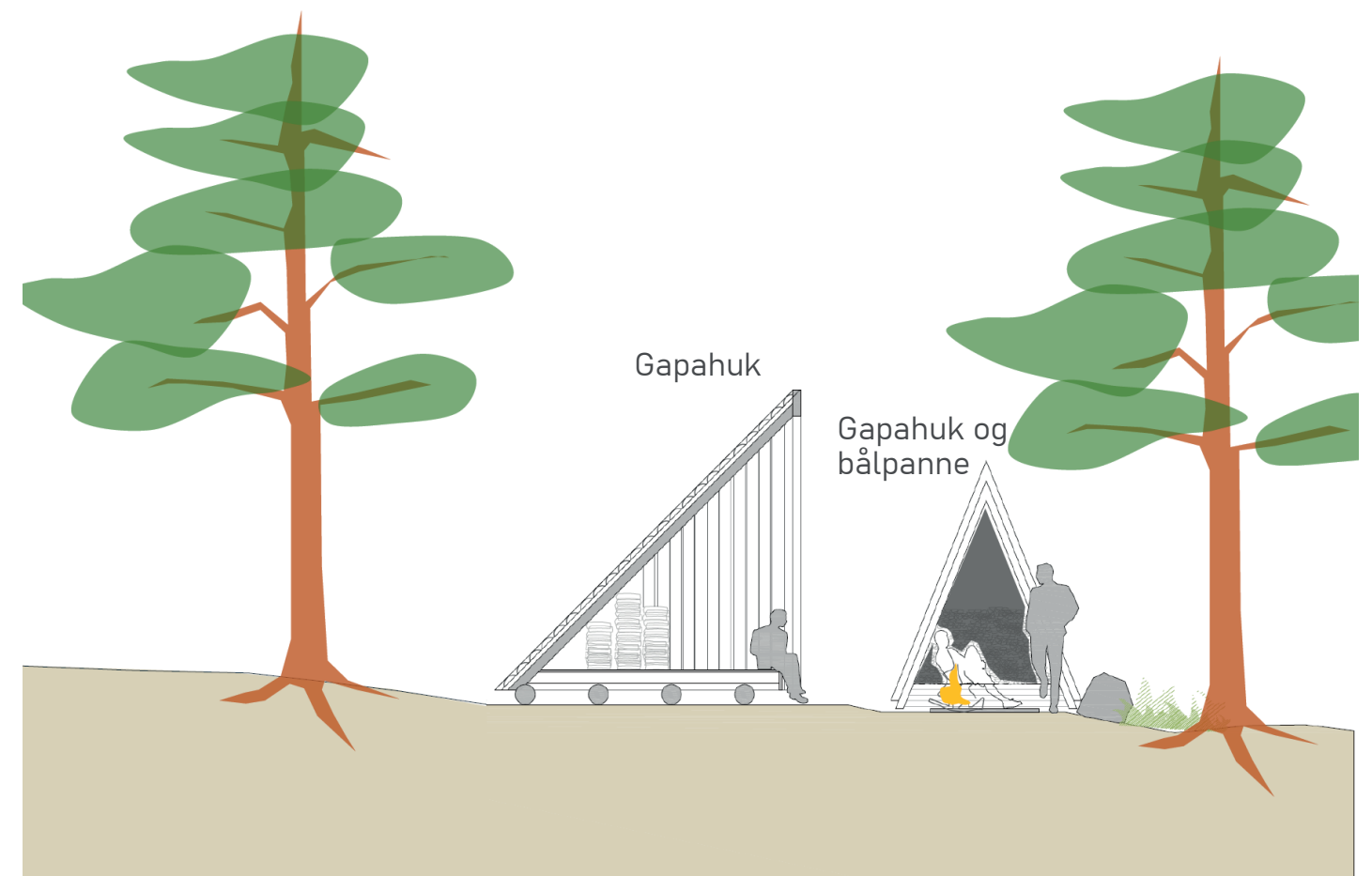
Vi foreslår to gapahuker ved dagens gapahuk, og en gapahuk plassert i bakkant av benkebord og grillplass. Sammen danner de et lite tun, godt tilpasset terrenget og uten å hindre sikt eller ferdsel. Dagens bålplasser erstattes med to runde bålpanner i cortenstål, lokalt produsert og lik den på Infopunkt Gjøken.

Nytt toalett:

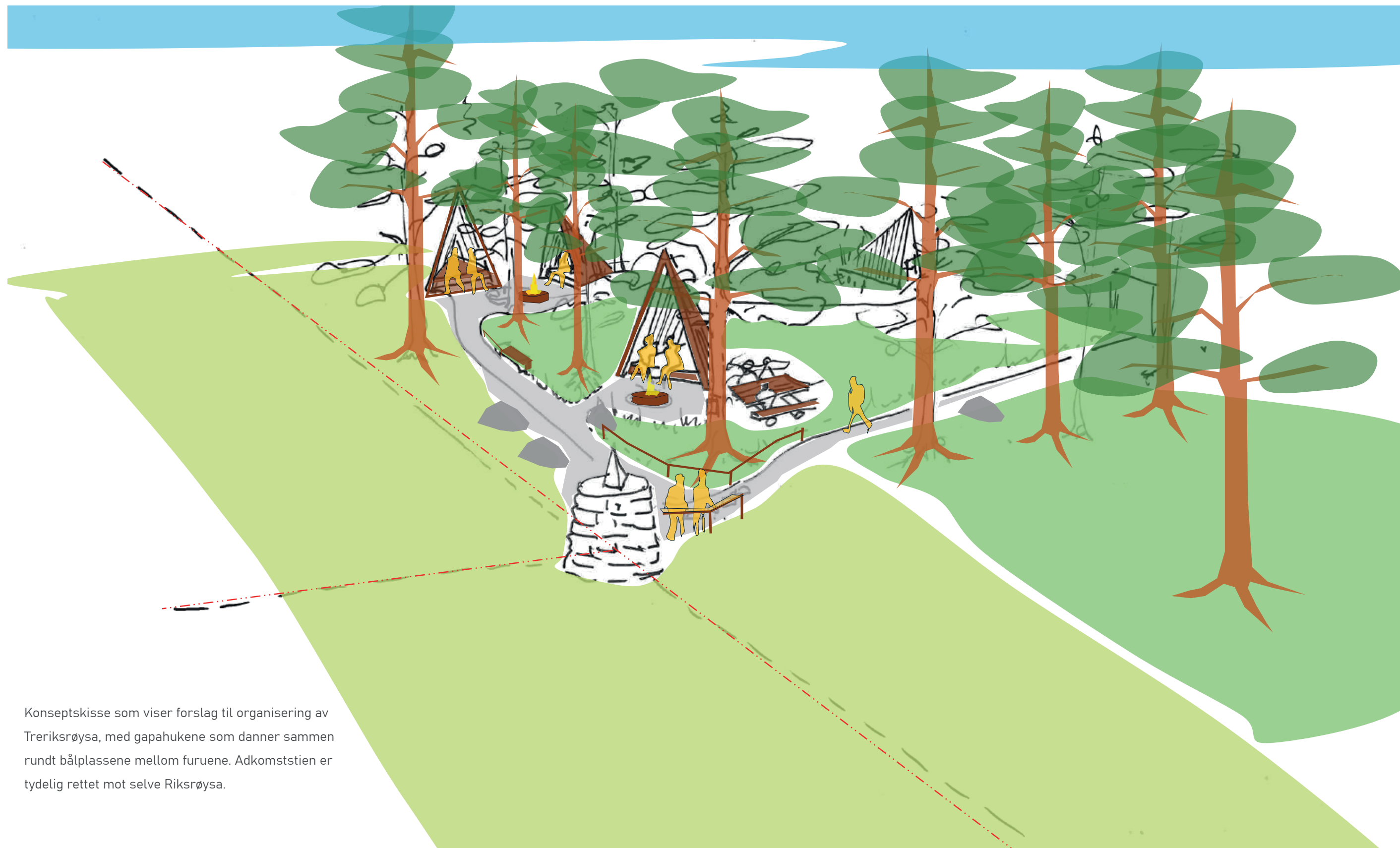
Eksisterende toalett erstattes av et nytt bygg med samme arkitektoniske uttrykk som gapahukene, slik at helheten blir tydelig, og området får et lavmælt uttrykk.

Plan og snitt av gapahuk. De kan ha ulike størrelser.

Snitt av gapahukene rundt bålplassen.

Konseptskisse som viser forslag til organisering av Treriksrøysa, med gapahukene som danner sammen rundt bålplassene mellom furuene. Adkomststien er tydelig rettet mot selve Riksrøysa.

Eksisterende
situasjon

Ny situasjon

Det bør ryddes opp i skiltingen på hele Riksrøysplatået:

Gamle, utgåtte skilt bør fjernes.

Skilt og kanter på verneverdige trær bør fjernes.

Skiltene som står i siktsonen på norsk side flyttes, slik at de ikke hindrer utsikten langs grensa, og slik at det er mulig å lese skiltet uten å gå ut i grensesonen.

Ved behov for informasjon rundt grenselinja kan dette tydeliggjøres i infopunkt ved Treriksøysa. Dette, kombinert med den noe avvisende kanten, vil kunne bidra til at man lettere forstår reglene for hvor man kan bevege seg og ikke.

Ved de gamle furuene kan det settes opp et infoskilt om disse.

Skiltplan for Treriksøysa.